

“Οι περιπέτειες του Πηδαλίου και ο Άγιος Νικόδημος” στο «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...»

/ [Ενορίες](#)

Στο «Ενοριακό Αρχονταρίκι» του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς και στο πλαίσιο του διαδικτυακού προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...», την Δευτέρα 13 Δεκεμβρίου, ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Σπυρίδων Τσιμούρης, Θεολόγος - Εκπαιδευτικός, φιλοξένησε τον κ. Θεόδωρο Γιάγκου, Καθηγητή του Κανονικού Δικαίου στην Θεολογική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, σε μια συζήτηση με θέμα «Οι περιπέτειες του Πηδαλίου και ο Άγιος Νικόδημος».

Ξεκινώντας την συζήτηση και περιγράφοντας τι είναι το Πηδάλιο, ο κ. Γιάγκου

αναφέρθηκε καταρχήν στο τι υπήρχε στις προγενέστερες εποχές, ως προς τις Κανονικές συλλογές. Όπως εξήγησε, υπήρχαν χειρόγραφα με συλλογές που είχαν συντάξει ειδήμονες των κανόνων που ήθελαν να τα αποδώσουν στα χέρια των κληρικών, ως εγχειρίδια για την ποιμαντική τους διακονία. Συλλογές που πολλές φορές οι συντάκτες δεν έδειχναν την απαιτούμενη προσοχή, για να δώσουν αυθεντικό το κείμενο των ιερών κανόνων. Η εκδήλωση μεταδόθηκε από το κανάλι του [**«ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...» στο YouTube.**](#)

Ο άγιος Νικόδημος, είναι ένας εξαιρετικός γνώστης των πατερικών κειμένων και κατανοεί ότι πρέπει να κάνει μία επάνοδο των Πατέρων στην εποχή του, για να μπορεί να δώσει τον φωτισμό, τον ευαγγελισμό και την ποιμαντική βοήθεια στο υπόδουλο γένος, και όλα τα κείμενα του, έχουν αυτήν την στόχευση. «Ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, σε μια πραγματικότητα την οποία συνάντησε στη εποχή του, θέλησε να συντάξει μια αυθεντική συλλογή, η οποία να έχει κύρος, να είναι απαλλαγμένη από στοιχεία νόθα ως προς το περιεχόμενο των κανόνων και την οποία να αποδώσει στην Εκκλησία. Καταθέτει μία συλλογή κανόνων που περιελάμβανε τους αποστολικούς, τους πατερικούς και τους συνοδικούς κανόνες, παραθέτοντας κανονικές αποκρίσεις έγκριτων κανονολόγων της 2ης χιλιετίας, παράλληλα με σχολιασμούς του κειμένου», σημείωσε ο κ. Γιάγκου .

Ο άγιος Νικόδημος, όπως τόνισε ο κ. Γιάγκου, κάνει μία τομή στην εποχή του, κυρίως με τα σχόλια του, τα οποία στηρίζονται στην πολύ καλή γνώση της κανονικής παράδοσης της Εκκλησίας, των ερμηνευτών των κανόνων, των επίσημων κανονικών κειμένων, δηλαδή των πρακτικών των Οικουμενικών Συνόδων, των Πατέρων καθώς και κανονικών αποφάσεων αρμοδίων οργάνων.

Η αξία του Πηδαλίου κρίνεται έτσι, και σε σχέση με το τι υπήρχε στην εποχή του αγίου Νικοδήμου και προγενέστερα και τι καταθέτει ο ίδιος. Εμπίπτει σε μια γενικότερη προσπάθεια για αξιόπιστες συλλογές και αξιόπιστα κείμενα, επιστρέφει στις αρχαίες αυθεντικές κανονικές συλλογές, επαναφέρει την βυζαντινή κανονική παράδοση και τους Πατέρες της Εκκλησίας.

Ο άγιος Νικόδημος, όπως είπε, είναι ένας εξαιρετικός γνώστης των πατερικών κειμένων και κατανοεί ότι πρέπει να κάνει μία επάνοδο των Πατέρων στην εποχή του, για να μπορεί να δώσει τον φωτισμό, τον ευαγγελισμό και την ποιμαντική βοήθεια στο υπόδουλο γένος και όλα τα κείμενα του, έχουν αυτήν την στόχευση.

«Γνωρίζει πολύ καλά την ορθόδοξη παράδοση, αλλά ανήκει σε αυτά τα πρόσωπα που δεν δυσκολεύονται να κάνουν χρήση και των δυτικών κειμένων, εφόσον βρίσκει σε αυτά αυθεντικότητα και αλήθεια και ήταν συντεταγμένα με την ορθόδοξη παράδοση», υπογράμμισε ο κ. Γιάγκου.

Στη συνέχεια η συζήτηση ασχολήθηκε με την αλληλογραφία του αγίου Νικοδήμου

με τον μεγάλο ιεροκήρυκα της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας Δωρόθεο Βουλησμά, που αναφέρονται κυρίως στην συγγραφή και έκδοση του Πηδαλίου και αποτελεί αντικείμενο έρευνας του κ. Γιάγκου, που έχει εκδοθεί σε σχετικό βιβλίο του.

Πρόκειται για 30 περίπου γράμματα που αντάλλαξαν μεταξύ τους, και από την αλληλογραφία αυτή, αυτό που προκύπτει για το πρόσωπο του αγίου Νικοδήμου, είναι η ευγένεια του χαρακτήρα του και κρατάει τον διάλογο σε ένα επίπεδο θεολογικό, παρότι το έργο του λογοκρίθηκε από τον Βουλησμά. Σε αυτές τις επιστολές, έθεσε ζητήματα τα οποία θα μπορούσαν να είναι προκλητικά στην εποχή του, όπως είναι για παράδειγμα, η αποδοχή των αιρετικών κληρικών στην Εκκλησία.

Ο κ. Γιάγκου μας εξηγεί το πώς διαβάζουμε τους κανόνες;

«Ο τρόπος που διαβάζουμε τους κανόνες, είναι ο τρόπος που μπορούμε να πλησιάσουμε το εκκλησιαστικό πνεύμα, το οποίο δεν διαμορφώνεται μόνο μέσα από τους κανόνες της Εκκλησίας, αλλά και μέσα από την λατρευτική ζωή, την πατερική διδασκαλία, το συναξάρι, τις αποφάσεις των Συνόδων. Αν δεν έχει κανείς την καθολικότητα, δηλαδή αυτήν την εμπειρία της Εκκλησίας, πως μπορεί να στηριχθεί μόνο σε μία πτυχή των κειμένων της; Οι κανόνες πλησιάζονται με την πνευματική ωρίμανση, όχι μόνο την αγιότητα του βίου και την απόλυτη συστοίχιση

με το πνεύμα της Εκκλησίας, αλλά χρειάζεται και μια ωρίμαση επιστημονική, να δει κανείς τις πηγές, την χειρόγραφη παράδοση, τα κείμενα των Πατέρων, το πως εφαρμόστηκαν οι κανόνες στην πορεία του χρόνου», σημείωσε ο κ. Γιάγκου.

Ο άγιος Νικόδημος στο Πηδάλιο, όπως τόνισε, κάνει λιπαρή χρήση των Πατέρων, αλλά χρησιμοποιεί και τους βυζαντινούς χρονογράφους, όπως και βίους αγίων. Γι' αυτό και επεσήμανε ο κ. Γιάγκου πως, χρειάζεται μαθητεία σε αυτό το ευρύ φάσμα των κειμένων και να γίνει κατανοητό, ότι η Εκκλησία δεν λειτουργεί μονότροπα. Η Εκκλησία λειτουργεί με μία αυθεντία, που προέρχεται από αυτήν την ποικιλία της γνώσης και είναι πάρα πολύ σημαντικό να έχουμε αυτήν την πνευματική σοφία για να καταλάβουμε πως λειτούργησε η Εκκλησία.

Αναφερόμενος στο Ουκρανικό σχίσμα, ο κ. Γιάγκου σημείωσε πως χρειάζεται πολύ δουλειά για να έχουμε την απαιτούμενη πνευματική ωριμότητα, την οποία ως παρακαταθήκη μας άφησαν οι Πατέρες της Εκκλησίας. «Χρειάζεται ευρυμάθεια και συνήθως οι άνθρωποι που επικαλούνται κανόνες, έχουν περιορισμένη γνώση της ιστορίας της Εκκλησίας. Η υπέρβαση του προβλήματος είναι η καλή μαθητεία στα κείμενα της παράδοσης», τόνισε ο κ. Γιάγκου.

Όσον αφορά το επίκαιρο θέμα του Πρώτου μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία, ο κ. Γιάγκου απάντησε πως είναι θεσμικά κατοχυρωμένη η υπόθεση του Πρώτου. Δεν μπορεί να υπάρξει Εκκλησία και συνοδικός θεσμός χωρίς τον Πρώτο και είναι δεδομένο ότι η Εκκλησία πάντοτε είχε δώσει ιδιαίτερο βάρος στο θέμα αυτό. **«Στην Εκκλησία υπάρχει η κεφαλή και το σώμα, ο Πρώτος και η Σύνοδος. Ο Πρώτος ενεργεί σε συμφωνία με την Σύνοδο και η Σύνοδος ενεργεί σε συμφωνία με τον Πρώτο και ποτέ ερήμην ο ένας του άλλου», επεσήμανε ο κ. Γιάγκου.**

Επανερχόμενος στον άγιο Νικόδημο και ολοκληρώνοντας την συζήτηση, ο κ. Γιάγκου τόνισε πως δυστυχώς σήμερα τον διαβάζουμε χωρίς να ξέρουμε τι υπήρχε πριν από αυτόν. Πολλοί δεν έχουν επαρκή γνώση για το τι προσπάθησε να καταθέσει ως δική του σφραγίδα, στην ιστορία της ορθόδοξης πνευματικότητας. Ακόμα και στα Κανονικά του κείμενα, θέλησε να επαναφέρει την βυζαντινή Κανονική σκέψη, εμπλέκοντας όμως αυτήν την σκέψη με την θεολογία, τη σύνδεση της επίγειας δοξολογίας του Θεού με την επουράνια.

«Ακολουθώντας μία πρόταση του αγίου Μακαρίου Νοταρά, συντάσσουν από κοινού το Νέο Μαρτυλόγιο, για να μεταφέρουν στην εποχή τους, τον δυναμισμό της Εκκλησίας, που απορρέει από το γεγονός της μεγάλης αγάπης του Θεού για τον άνθρωπο, που δεν στέκεται στο σφάλμα του ανθρώπου, δηλαδή στον εξισλαμισμό και την προδοσία της πίστης.

Μέσα από το Νέο Μαρτυρολόγιο προβάλλουν την ενέργεια του Θεού, πως ο άνθρωπος σταδιακά οδηγείται στην μετάνοια, με έναν τρόπο αβίαστο. Είναι η καλύτερη αναφορά της δύναμης της θεολογίας, της δύναμης που παρέχεται από τον Θεό στον άνθρωπο, δια της ενανθρωπήσεως», κατέληξε ο κ. Γιάγκου.
